

MATERIAŁY

Stanisław LATEK

Działalność Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie (PINK) w roku akademickim 2014–2015

Rok 2014 był pierwszym rokiem, w którym zaczęły obowiązywać w Kanadzie nowe, zastrzone przepisy finansowe, dotyczące organizacji działających na zasadach *association à but non lucratif*. Polski Instytut Naukowy w Kanadzie (PINK) utrzymał status stowarzyszenia niemającego celu zarobkowego, wymagało to jednak wprowadzenia niezbędnych zmian organizacyjnych. Ze statusem wiążą się w Kanadzie istotne przywileje podatkowe.

Z kolei rok 2015 jest pierwszym rokiem, w którym Instytut nie może liczyć na współpracę zamkniętego na początku roku Konsulatu Generalnego RP w Montrealu. Zarząd Instytutu wypowiadał się przeciwko tej decyzji zarówno w Ambasadzie Polskiej w Ottawie, jak i w MSZ w Warszawie, uważając ją za wyjątkowo niefortunną. Konsulat w Montrealu stał się bowiem po r. 1989 dynamicznym centrum promocji kultury polskiej, był ponadto jedynym polskim przedstawicielstwem dyplomatycznym działającym we francuskiej części Kanady.

Z okazji zakończenia misji przez ostatniego Konsula Generalnego RP w Montrealu, pana Andrzeja Szydło, Instytut zorganizował 27 maja 2014 koncert, na który przybyła nie tylko miejscowa Polonia, ale także przedstawiciele korpusu konsularnego i Wydziału Muzycznego Uniwersytetu McGill. Koncert został szczegółowo omówiony w sprawozdaniu z roku poprzedniego.

Ważniejsze konferencje, odczyty, koncerty i wystawy

- 7.10.2014 – wykład prof. Andrzeja Nowaka z Uniwersytetu Jagiellońskiego: *Russian, Soviet, and Post-Soviet Policy towards the Western Borderlands*. Wykład odbył się na Uniwersytecie McGill i został zorganizowany wspólnie z Wydziałem Historii Uniwersytetu.
- 27.10.2014 – koncert *Hommage à Jan*, poświęcony pamięci Jana Jarczyka, znakomitego pianisty jazzowego, profesora Wydziału Muzycznego Uniwersytetu McGill (współorganizacja koncertu).
- 27.11.2014 – promocja wydanego przez *Les éditions du Boréal* wywiadu „rzeki” z członkiem PINKu, wybitnym konstytucjonalistą i obrońcą praw człowieka, mecenasem Juliuszem Greym. Wywiad przeprowadziła Geneviève Nootens, profesor nauk politycznych Université du Québec à Chicoutimi. Promocja połączona była z minirecitaleem skrzypaczki Katarzyny Fraj.
- 16.01.2015 – koncert muzyki kompozytorów polskich w sali Tanna Hall Uniwersytetu McGill z udziałem: Katarzyny Fraj, skrzypce; Justyny Gabzdyl, fortepian; Katarzyny Musiał, fortepian; Ewy Sas, skrzypce. Prowadzenie koncertu i słowo wiążące: Teresa Baścik i Izabela Zdun. W programie wykonano utwory Henryka Wieniawskiego, Mieczysława Karłowicza, Karola Szymanowskiego, Artura Malawskiego, Grażyny Bacewicz, Witolda Lutosławskiego, Oskara Kolberga, Zygmunta Stojowskiego i Henryka Mikołaja Góreckiego.
- 22.03.2015 – projekcja filmu *Śmierć rotmistrza Pileckiego* w reżyserii Ryszarda Bugajskiego, połączona z konferencją Marka Probosza, odtwórcy tytułowej roli, pracującego obecnie w Los Angeles.
- 23.03.2015 – odczyt Terry A. Tegnazian, dyrektor wydawnictwa Aquila Polonica Publishing House z Los Angeles, z okazji montrealskiej promocji angielskiej wersji raportu rotmistrza Witolda Pileckiego, wydanego pod tytułem *The Auschwitz volunteer: beyond bravery*.
- 2.05.2015 – wykład prof. Waława Wierzbieńca z Uniwersytetu Rzeszowskiego: *Righteous Among Nations. The Scope and Forms of Help to Jews in East Central Europe during occupation by the Third Reich*. Wspólnie z Fundacją Dziedzictwa Polsko-Żydowskiego w Kanadzie.
- 4.06.2015 – odczyt Anny Łopuskiej, kurator Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau: *Preserving for the future. Master Plan*

for Preservation at Auschwitz-Birkenau State Museum.
Wspólnie z Wydziałem Historii Uniwersytetu McGill.

11.06.2015 – odczyt Anny Łopuskiej: *Konserwacja w Muzeum Auschwitz-Birkenau (generalne zasady, etyka konserwatorska, kierunki rozwoju, praktyka)*. Wspólnie z Fundacją Dziedzictwa Polsko-Żydowskiego w Kanadzie.

Komitet opieki nad polskimi grobami na cmentarzu w Saint Sauveur

W minionym roku powstał przy Instytucie komitet opieki nad grobami zgrupowanymi w polskiej sekcji cmentarza w Saint Sauveur. Komitetowi przewodniczy była sekretarz generalny Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie, pani Teresa Romer. Na położonym w górskiej miejscowości cmentarzu pochowanych jest wielu wybitnych przedstawicieli wojennej emigracji niepodległościowej, często blisko związanych z historią PINKu. Spoczywa tam, między innymi, dr Tadeusz Brzeziński, ostatni konsul II Rzeczypospolitej w Montrealu, jeden z założycieli Instytutu, i prof. Tadeusz Romer, minister spraw zagranicznych rządu RP na uchodźstwie (1943–1944), były długoletni prezes Instytutu. Komitet przygotowuje wydanie monografii polskiej sekcji cmentarza.

Działalność wydawnicza

Ukończony został druk wydanych w formie książkowej materiałów z symposium *Lutosławski – Music and Legacy*, które odbyło się na Uniwersytecie McGill w listopadzie 2013. Jest to kolejna pozycja wydana przez Polski Instytut Naukowy w Kanadzie wspólnie z Polską Akademią Umiejętności.

Trwają prace redakcyjne nad drugim, poszerzonym wydaniem monografii *Polskie groby na cmentarzu wojskowym w Point Claire*, jak również drugim, poszerzonym wydaniem monografii polskich grobów na cmentarzu w Saint Sauveur (patrz wyżej).

Wyróżnienie prof. Alfreda Hałasy

Dnia 18 listopada 2014 odbyła się w Krakowie uroczystość nadania przez Senat tamtejszej Akademii Sztuk Pięknych doktoratu honoris causa prof. Alfredowi Hałasie. Laureat, profesor Wydziału Grafiki na Université du Québec w Montrealu, członek zarządu PINKu, jest absolwentem krakowskiej Akademii.

Biblioteka Polska im. Wandy Stachiewicz

Od kilku lat trwa proces włączania akademickiej części zbiorów Biblioteki Polskiej do centralnego katalogu bibliotek Uniwersytetu McGill. Część akademicka to blisko połowa ponad czterdziestotysięcznych zbiorów Biblioteki. Dzięki współpracy uniwersyteckich bibliotek kanadyjskich książki Biblioteki Polskiej są dostępne na wszystkich uniwersytetach kanadyjskich.

Zbiory Biblioteki Polskiej mogą być stale uzupełniane dzięki ofiarności miejscowej Polonii. Zakup książek o charakterze akademickim jest finansowany w dużej mierze ze środków uniwersyteckiego funduszu Kraków / Stenthal Hansa i Eugenii Juttingów.

We wrześniu 2014 odbyły się w Rzymie obrady XXXV sesji Stałej Konferencji Muzeów, Bibliotek i Archiwów Polskich na Zachodzie. W sesji wzięli udział przedstawiciele Biblioteki Polskiej w Montrealu.

Strona internetowa

Strona internetowa Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie www.biblioteka.info zarejestrowała od początku powstania w r. 1999 ponad 100 000 wejść. Na stronie zamieszczane są na bieżąco aktualności Instytutu i Biblioteki. Można też konsultować jej katalog.